

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 26 » 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АРТ-ТЕРАПІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ КОЛЬОРУ

дисципліна за вибором студента з Каталогу вибіркових дисциплін
освітній рівень перший (бакалаврський)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136654
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 2382/20
 (підпис) _____ (прізвище, ініціали)
« 26 » _____ 2020 р.

Київ – 2020

Розробник: Волкова Людмила Миколаївна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Волкова Людмила Миколаївна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 1 від «16» січня 2019 р.

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва О.В.Школьна

Робочу програму перевірено
«___» _____ 2019 р.

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи А. О. Таранник

Пролонговано:

На 2019/2020 н.р. (підпис) (О.В.Школьна) (ІІІБ), «29» 08 2019 р., протокол № 8

На 2020/2021 н.р. (підпис) (О.В.Школьна) (ІІІБ), «27» 08 2020 р., протокол № 7

На 20___/20___ н.р. _____ (підпис) (_____) (ІІІБ), «___»___ 20___ р., протокол № ___

На 20___/20___ н.р. _____ (підпис) (_____) (ІІІБ), «___»___ 20___ р., протокол № ___

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Курс	2	
Семестр	3	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	28	28
Модульний контроль	4	4
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	28	28
Форма семестрового контролю	Залік	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Арт-терапія та психологія кольору» – є ознайомлення з різними напрямками арт-терапії, принципами арт-терапевтичної діяльності, формами і техніками групової і індивідуальної роботи, а також формування комунікативних якостей;

Ознайомлення з колірною психологією, як сучасним напрямком психології, і її практичним розділом – колірною психодіагностикою.

Завдання навчальної дисципліни спрямовано на розширення і поглиблення круга діяльності студентів, розвиток професійної практичної підготовки студентів, підвищення художньо-естетичного рівня особистості.

3. Результати навчання за дисципліною

Студент повинен знати:

- Напрямки та течії арт-терапії;
- Теоретичні концепції арт-терапії;
- Арт-терапевтичні методики та техніки;
- Вплив різних видів творчості та мистецтва в освітньому та соціальному просторі;
- Як виражати свої почуття та думки в художній формі та усвідомлювати зв'язок творчої продукції зі змістом свого внутрішнього світу;
- Знати арт-терапевтичну психодіагностику;
- Сучасні досягнення у вивченні кольору та кольорових явищ;
- Як колір впливає на організм і психіку людини, збагачує сприйняття і свідомість, приводить до розуміння «мови кольорів».

Вміти:

- володіти професійною термінологією;
- використовувати методи та техніки арт-терапії, оригінальні діагностичні та оціночні інструменти;

- використовувати образотворчі матеріали для вираження змісту свого внутрішнього світу;
- аналізувати і оцінювати образотворчу продукцію;
- на основі аналізу колірних симпатій суб'єкта характеризувати властиві йому особливості нервово-психічного реагування, описувати ряд властивостей і станів.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами			
		Аудиторна:			Самостійна
		Лекцій	Практичні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Форми і методи арт-терапії.					
Загальний огляд сучасної арт-терапії і її окремих напрямів.	2	2			
Принципи арт-терапевтичної діяльності.	8	2	2		4
Арт-терапевтична діагностика.	6	2			4
Терапія творчим самовираженням.	12	2	4		6
Модульний контроль	2				
Разом	30	8	6		14
Змістовий модуль II. Групова арт-терапія.					
Форми групової арт-терапії.	8	2	2		4
Арт-терапевтична робота з дітьми і підлітками.	8	2	2		4
Арт-терапевтичні техніки, методики, матеріали.	12	2	4		6
Модульний контроль	2				
Разом	30	6	8		14
Підготовка та проходження контрольних заходів					
Усього	60	14	14		28
Змістовий модуль III. Колір у психофізиці сприйняття.					
Історія розвитку науки про колір.	6	2			4
Історична ретроспектива кольорів. Символіка кольорів.	6	2			4
Психологічний вплив кольору на людину.	10	2	2		6
Кольорова психодіагностика.	6	2	4		
Модульний контроль.	2				
Разом	30	8	6		14
Змістовий модуль IV. Феномен переваги кольорів, сприйняття кольору та психічні стани.					
Феномен переваги кольорів.	10	2	2		6
Колір, емоції і характер.	14	2	4		8
Сприйняття кольору та психічні стани.	4	2	2		
Модульний контроль.	2				
Разом	30	6	8		14
Підготовка та проходження контрольних заходів					
Усього	60	14	14		28

5. Програма навчальної дисципліни
Змістовний модуль I. Форми і методи арт-терапії
Тема 1. Загальний огляд сучасної арт-терапії і
її окремих напрямів.

Лекція (2 год.). Початкові арт-терапевтичні поняття. Різноманіття форм арт-терапевтичної роботи. Психодинамічний підхід й арт-терапія. Арт-терапевтична робота з дітьми і підлітками. Обговорення і створення дитячих малюнків. Естетичний елемент перенесення. Арт-терапія у соціальній сфері. Арт-педагогіка. Закономірності та механізми використання художньої творчості в консультуванні та терапії. Основні методи арт-терапевтичної практики. Музична терапія. Евритмія – цілительне мистецтво руху. Драматерапія. Танцювальна – рухова терапія. Бібліотерапія.

Література [1; 3; 4; 8; 9; 12; 13; 15; 17]

Тема 2. Принципи арт-терапевтичної діяльності.

Лекція (2 год.). Основні фактори психотерапевтичної дії в арт-терапії. Фактор художньої експресії. Фактор психотерапевтичних відносин. Фактор інтерпретації і вербального зворотного зв'язку. Арт-терапевтичний процес і його системний опис. Образотворча діяльність в арт-терапії. Поняття рефлексії, термінації (завершуючий етап), процесинга. Приватні питання арт-терапії.

Практична робота (2 год.).

1. Проаналізувати закономірності та механізми використання художньої творчості в арт-терапії.
2. Аналіз літератури та лекції за напрямом: «Основні методи арт-терапевтичної практики».
3. Виконання практичних завдань та аналіз механізмів, що викликають терапевтичний ефект.
4. Аналіз власного досвіду участі в арт-терапевтичних вправах.

Література [1; 2; 4; 6; 7; 8; 12; 14; 15; 16]

Тема 3. Арт-терапевтична діагностика.

Лекція (2 год.). Художні підходи і методи та їх поєднання із практикою педагогічної роботи. Усвідомлення і визнання очевидності впливу мистецтва на дітей. Вчитель, арт-педагогіка і арт-терапія. Міждисциплінарний підхід. Ризики вживання методик арт-терапії у педагогічній практиці. Арт-педагогіка, як інноваційна особистісно зорієнтована технологія розвитку дітей та молоді у контексті системи «природа – особистість – соціум». Естетична і етична невизначеність сучасного мистецтва. Арт-педагогічні методи і гармонізуючі можливості мистецтва. Використання закритих художніх процесів у арт-діагностиці. Побічний продукт діяльності у художній педагогіці і арт-терапії. Діагностичні і терапевтичні методики.

Література [2; 4; 6; 9; 11; 14; 15; 17]

Тема 4. Терапія творчим самовираженням.

Лекція (2 год.). Поняття творчості, творчої особистості, розкриття творчих здібностей та творчого потенціалу в повсякденному і професійному житті особистості. Психологічні аспекти творчості, креативність. Чинники, що слугують розкриттю творчої особистості в контексті терапії творчим самовираженням, засобами образотворчої, музичної, танцювально-рухової діяльності. Імпровізація як усвідомлена спонтанність, спонтанність творчого вираження. Спонтанне малювання, танцювально-рухові тренінги з використанням спонтанного танцю.

Практичне заняття (4 год.)

1. Виконання практичних вправ за темою «Робота з матеріалами» з ціллю – здолати перешкоди в образотворчій роботі, стимулювати спонтанність, розвинути уяву і творчі здібності.

2. Виконання практичних завдань за темою «Поєднання образотворчої роботи з іншими формами творчого самовираження»

3. Проаналізувати власний досвід виконання практичних арт-терапевтичних вправ.

4. Перевірка виконання самостійної роботи.

5. Підготовка до модульного контролю.

Література [3; 6; 8; 9; 11; 14; 16; 17]

Змістовний модуль II. Групова арт-терапія

Тема 5. Форми групової арт-терапії.

Лекція (2 год.). Феномен групової арт-терапії. Ранні аналоги, розвиток групової арт-терапії у другій половині XX ст. Групова інтерактивна арт-терапія. Характеристика різних форм групової арт-терапії. Студійна відкрита група. Динамічна (аналітична) закрита група. Тематична група. Методологія групової арт-терапії. Психодинамічні моделі. Різні підходи, теоретичні розробки в області групової арт-терапії. Питання організації групової арт-терапії. Психотерапевтичні фактори групової роботи. Фактор художньої експресії. Фактор внутрішньогрупових комунікативних процесів і відношень. Фактор інтерпретації і вербального зворотного зв'язку. Робота з різними групами.

Практичне заняття (2 год.).

1. Виконання практичних завдань

- «Загальний малюнок»;
- «Малювання і спостереження»;
- «Розмова»;
- «Карлючки»;
- «Сюжетні лінії»;
- «Портрети»;
- «Спільний проект».

2. Створення загальної групової роботи.

3. Перевірка та аналіз виконання практичних завдань.

4. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література [5; 8; 9; 11; 12; 13; 15]

Тема 6. Арт-терапевтична робота з дітьми та підлітками.

Лекція (2 год.). Особливості розвитку дітей та підлітків. Особливості проведення арт-терапевтичної роботи з дітьми і підлітками в освітніх системах і за їх межами. Стратегія і тактика, форми арт-терапевтичної роботи. Основні проблеми використання арт-терапії у системі освіти. Форми і процедури використання арт-терапії. Діагностичний, психопрофілактичний, психокорекційний, розвиваючий аспект дії арт-терапії на дітей і підлітків. Арт-терапія у спеціалізованих навчальних закладах і лікувальних закладах. Мультикультурний підхід. Тематичні підходи до роботи з підлітками. Соціалізуючі функції інтерпретацій.

Практичне заняття (2 год.)

1. Практичні вправи образотворчої діяльності: створення візуальних образів і техніка вільних асоціацій.
2. Ігрові аспекти образотворчої діяльності.
3. Інтерпретація дитячих малюнків. Розгляд прикладів.

Література [1; 2; 4; 6; 8; 11; 14; 15].

Тема 7. Арт-терапевтичні техніки, методики, матеріали

Лекція (2 год.). Арт-технології. Символи і їх застосування у професійному самовизначенні. Метод «Мандали» як експрес-діагностика при вивченні архетипічних складових особистості.

Використання елементів фольклоро-терапії у навчально-виховному процесі. Арт-терапія та соціальне мистецтво: гуманістична парадигма групової роботи. Техніка монотипія. Матеріали в арт-терапії: з визначеною формою, текстурою і кольором та неструктуровані матеріали. Особливості роботи з різними матеріалами. Безпредметне мистецтво: джерело нових підходів в арт-терапевтичній роботі.

Практичне заняття (4 год.)

1. Практичне застосування різних образотворчих матеріалів в арт-терапії:
 - акварель, воскова крейда, вугілля, олівець та ін.;
 - каміння;
 - папір, пісок, вовна та ін.
2. Проаналізувати власний досвід застосування окремих матеріалів та технік арт-терапії.
3. Перевірка та аналіз виконання практичних завдань.

Література [1; 3; 5; 6; 11; 12; 13; 17].

Змістовний модуль III. Колір у психофізиці сприйняття.

Тема 8. Історія розвитку науки про колір.

Лекція (2 год.). Вступ з історії розвитку науки про колір. Колористика як комплексна наука про колір, що включає систематизовані дані з фізики, фізіології, психології і охоплює різні напрями науки про колір: фізика кольору, фізіологічна оптика, кольорове бачення, колориметрія, філософія

кольору, прикладна колористика тощо.

Художня живописна техніка, форма і колір в мистецтві (локальний та зумовлений колір, відображення та поглинання кольору та виявлення матеріальності предметів).

Природа кольору (фізичні та хімічні основи), світло як причина виникнення кольору, природні кольорові явища, колір світла та співставлення з кольорами фарб. Основні характеристики і властивості кольору (кольоровий тон, світлість, насиченість). Оптичне, механічне, просторове змішення кольорів та способи змішення фарб.

Розширюється коло наук, які вивчають колір (хімія, біологія, медицина тощо). Використання кольору та сучасний погляд на кольорові явища в культурі інформаційно-комунікаційних технологій.

Література [1; 3-5; 9; 14; 17].

Тема 9. Історична ретроспектива кольорів. Символіка кольорів.

Лекція (2 год.). Методологічний аналіз поняття кольору. Колір у психофізиці сприйняття і психосемантиці кольору. Психологічна концепція значення кольору. Теоретичний аналіз проблеми натурального значення кольорів. Конкретна методологія вивчення колірних значень. Короткий огляд еволюції колірного зору. Короткий огляд класичних уявлень про колірне сприйняття. Методологічний аналіз підходів до наукового визначення поняття «Колір». Методологічний аналіз визначення кольору. І. Ньютон. Евальд Геринг. «Проміжний» підхід до визначення кольору. Естетико-феноменологічні концепції Гете, Р. Штайнера, В. Кандінського. Структура природніх значень кольору. Дослідження кольору в експресивному та імпресивному аспекті. Константність колірних значень.

Психологічні константи триколірної символізації. Об'єктивні закономірності. Колірно-символічний і змістовний аспект. Колірна символіка як передісторія колірної психодіагностики.

Етапи розвитку колірної символіки.

Космологічний етап:

- Колір і магія у первісних народів;
- Колірна символіка Древнього світу;
- Античність.

Богословський етап.

Соціально-психологічний етап.

Література [1-6; 9; 10; 14; 15; 18; 19]

Тема 10. Психологічний вплив кольору на людину

Лекція (2 год.). Закономірності психологічного впливу кольорів на людину. Й. Гете та його дослідження дієвості кольору та отримання певного емоційного заряду, система закономірностей відчуття кольорів та їх взаємовплив. Палітра кольорів та розподіл їх в залежності від емоційного спрямування. Визначення психологічних типів людей, приналежність до яких впливає на відмінність реакцій цих людей на кольори у праці Й.Гете

«До вивчення кольору».

Кольорові асоціації та їх класифікація і поділ на групи: фізичні, фізіологічні, етнічні, емоційні та ін. (Л.Миронова). До фізичних груп належать: вагові (легкі, важкі, повітряні тощо); температурні (теплі, холодні, гарячі тощо); фактурні (м'які, слизькі, колючі тощо); акустичні (тихі, голосні, музичні тощо); просторові (виступаючі, відступаючі, глибокі тощо). До емоційних груп кольорових асоціацій належать: позитивні (веселі, приємні тощо), негативні (трагічні, руйнуючі тощо), нейтральні (спокійні тощо).

Практичне заняття (2 год.).

1. Виконати «кольорове коло» Й. Гете. Дія кольору та емоційний заряд. Естетико-феноменологічна концепція Й. Гете. Матеріал: папір(формат А-3), акварель.
 2. Виконати вправи «кольори настрою», відповідність колористичної композиції до певних емоційних станів людини : радість, смуток, бадьорість, замріяність, напруження, чекання, пробудження та ін. Матеріал: папір(формат А-3), акварель, гуаш, тощо.
 3. Перевірка виконання самостійної роботи.
- Підготовка до модульного контролю.
Література: [1; 5; 6; 14; 15; 17].

Тема 11. Кольорова психодіагностика

Лекція (2 год.). Пороги чуттєвості кольорів та емоційний стан. Колірно-смакові взаємовідповідності. Порівняння синестетичних закономірностей.

Кольорова психодіагностика. Особливості кольору як засобу психодіагностики. Кольорові тести М. Люшера. Процедура проведення тесту.

Обробка результатів тестування. Основи інтерпретації КТ. Нормативні таблиці кольорових переваг. Нові алгоритми обробки та інтерпретації результатів кольорових переваг. Визначення внеску кольорових факторів у конкретний кольоровий вибір. Дія кольору на вегетативну нервову систему людини. Дія кольору на центральну нервову систему людини. Колір та емоції. Колір та характер. Відношення до кольору у процесі мислення.

Практичне заняття (2 год.).

1. Особливості кольору як засобу психодіагностики.
 2. Тест чорнильних плям Г. Роршаха.
 3. Колірні тести М. Люшера.
 4. «Тест кольорових пірамід».
 5. «Колірний тест відносин».
 6. Методика колірних порогів.
 7. Нормативні таблиці кольорових переваг.
- Література: [1; 5; 6; 14; 15; 17].

Змістовний модуль IV. Феномен переваги кольорів, сприйняття кольору та психічні стани.

Тема 12. Феномен переваги кольорів

Лекція (2 год.). Основні параметри кольору. Загальні закономірності зв'язку основних характеристик кольору з емоціями. Відношення до кольорів у зв'язку з установкою спостерігача. Переваги та індивідуальність. Переваги кольору і особові характеристики. Від душевного настрою до настрою природи. Земні кольори, міфологія і ландшафт. Перевага та індивідуальність. Міфологія, історія, символ. Зв'язок основних характеристик кольору з емоціями. Пороги чуттєвості і переваги кольорів. Вплив вегетативної нервової системи на переваги кольорів. Енергетична та інформаційна сторони колірної дії. Перевага кольору та Я-концепція.

Практичне заняття (2 год.).

1. Колірні симпатії дорослих : інформаційна складова колірної дії.
2. «Енергетична» характеристика кольору.
3. Колір і суспільно-культурний досвід.
4. Колір і традиції колірної символіки.
5. Колір і мода.
6. Ідентифікація як механізм колірних переваг.
7. Колірні переваги дітей різного віку.
8. Колірні стимули у дослідженнях.
9. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [1; 5; 6; 14; 15; 17].

Тема 13. Колір, емоції і характер

Лекція (2 год.). Загальні закономірності зв'язку основних характеристик кольору з емоціями. Аналіз кольорових модальних характеристик емоційних процесів. Органічні зв'язки відчуттів та емоцій. Колірне рішення «красивого», «приємного», «хорошого». Динаміка колірних переваг дошкільників у залежності від емоцій, які вони переживають.

Колірні профілі емоцій: «страх», «смуток», «стомлення», «гнів», «радість», «інтерес», «здивування» та ін. Колективний та індивідуальний вміст кольороемоційних значень і проблема емоційних станів і властивостей. Проблема «кольоро-емоційних фільтрів» сприйняття.

Комплексна реакція організму на вплив кольору. Зв'язок регуляції загального емоційного тону та активності з кольором.

Практичне заняття №1 (2 год.)

1. Аналіз кольорових модальних характеристик емоційних процесів.
2. Органічні зв'язки відчуттів та емоцій.
3. Колірне рішення «красивого», «приємного», «хорошого».
4. Динаміка колірних переваг дошкільників у залежності від емоцій, які вони переживають.
5. Колірні профілі емоцій: «страх», «смуток», «стомлення», «гнів», «радість», «інтерес», «здивування» та ін.

6. Колективний та індивідуальний зміст кольороемоційних значень і проблема емоційних станів і властивостей.
7. Проблема «кольоро-емоційних фільтрів» сприйняття.
8. Комплексна реакція організму на вплив кольору.
9. Зв'язок регуляції загального емоційного тону і активності з кольором.
10. Психічний стан і сприйняття кольору.
11. «Концентричність – ексцентричність» напрям «руху кольору» (В. Кандинський)

Практичне заняття №2 (2 год.)

1. Дві основні детермінанти кольорового портрету.
2. Відмінність об'єктивних і суб'єктивних аспектів інтерпретації кольорового портрету.
3. Факторна структура кольорового портрету.
4. Зв'язок кольорового автопортрету зі структурою кольорового аналізатора.
5. Структура кольорового автопортрета.
6. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [1; 5; 6; 14; 15; 17].

Тема 14. Сприйняття кольору та психічні стани

Лекція (2 год.). Кольорова самоатрибуція. Вплив кольору на психічний стан. Дія кольору на вегетативну нервову систему людини. Дія кольору на центральну нервову систему людини. Відношення до кольору у процесі мислення. Особливості сприйняття складних кольорових зображень. Пізнавання кольорових образів.

Вплив діяльності правої і лівої півкулі мозку на точність пізнавання кольорових образів. Умовність кольору у дитячих малюнках.

Практичне заняття (2 год.)

1. Особливості сприйняття складних кольорових зображень.
2. Пізнавання кольорових образів.
3. Вплив діяльності правої і лівої півкулі мозку на точність пізнавання кольорових образів.
4. Умовність кольору у дитячих малюнках.
5. Розгляд картин Каміля Коро і Клода Моне.
6. Поняття норми у кольоросприйнятті.
7. Кольорова знаковість і побудова образу.
8. Аналіз праць видатних живописців.
9. Методика «розгляду картини» – колірний настрій, рух, принципи.
10. Перевірка виконання самостійної роботи.

Література: [1; 5; 6; 14; 15; 17].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль I		Модуль II		Модуль III		Модуль IV	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	3	3	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	Не передбачено навчальним планом							
Відвідування практичних занять	1	3	3	4	4	3	3	4	4
Робота на семінарському занятті	10	Не передбачено навчальним планом							
Робота на практичному занятті	10	3	30	4	40	3	30	4	40
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом							
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35	7	35	7	35	7	35
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	97	-	107	-	97	-	107
Максимальна кількість балів:		204				204			
Розрахунок коефіцієнта:		$204 : 100 = 2,04$				$204 : 100 = 2,04$			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Форми і методи арт-терапії.

Тема 2. Принципи арт-терапевтичної діяльності (4 год.).

1. Опрацювати матеріали лекцій (№1,2) та літературу за темою до практичного заняття.
2. Створити зображення автопортрету у повний зріст. Матеріал : папір довжиною більше 2 метрів, кольорові фарби, олівці, крейда, гуаш.
3. Підготувати презентацію роботи «Автопортрет у повний зріст». Перфоманс.
4. Проаналізувати власний досвід виконання арт-терапевтичної методики.

Тема 3. Арт-терапевтична діагностика (4 год.)

1. Опрацювати матеріали лекцій та літературу за темою до практичного заняття.
2. Створити рисунки «Мандали» (зображення у колі) впродовж 7 днів

(один малюнок на добу).

Матеріал : папір (формат А-3, кольорова воскова крейда, карандаш, акварель, гуаш).

3. Проаналізувати літературу за темою «Манда́ла» .

Тема 4. Терапія творчим самовираження (6 год.)

1. Виконання арт-терапевтичних вправ з кольорами, з папіром, колаж, «вирізані форми», «кривулі» та ін.
2. Вправи за темою «Поєднання образотворчої роботи з іншими формами творчого самовираження» :
 - Образотворча діяльність та поезія;
 - Образотворча робота та музика і звуки;
 - Образотворча робота та драма.
3. Проаналізувати власний досвід виконання арт-терапевтичних вправ та зробити реферативне дослідження.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Групова арт-терапія.

Тема 5. Форми групової арт-терапії (4 год.)

1. Опрацювати матеріали лекції та літературу за темою.
2. Зробити аналіз форм та методів групової арт-терапії у таблиці.
3. Створення «Гербу сім'ї»(Гербу майбутньої сім'ї) з обґрунтування образу, кольору, форми.
4. Навести приклади ситуацій, які мали місце у сім'ї, поміж друзів з погляду доцільності й ефективності використання можливостей групової арт-терапії.
5. Тезисно, стисло описати, дати рекомендації.

Тема 6. Арт-терапевтична робота з дітьми та підлітками (4 год.)

1. Опрацювати матеріали лекції та літературу за темою. Зробити аналіз форм та методів арт-терапевтичної роботи в освіті.
2. Опрацювати у роботі з дітьми і підлітками метод «Манда́ла», Казкові фігурки, «Колаж» та ін.
3. Проаналізувати діагностичні і терапевтичні виконання методів і технік у роботі з дітьми і підлітками.

Тема 7. Арт-терапевтичні техніки, методики, матеріали (6 год.)

1. Опрацювати різні техніки й вправи в арт-терапії.
2. Проаналізувати можливості вживання технік та вправ арт-терапії у роботі з людьми.
3. Створення роботи «Дерево» як проективної методики.
1. Матеріал: папір (формат А-3), акварель, гуаш, воскова крейда, кольоровий олівець.
4. Створити один або декілька малюнків зв'язаних з різними природними стихіями : земля (печера, дім, двір, поле, земля); вода (джерело, ріка, озеро, море, вода); повітря (вітер, шторм, хмари, повітря); вогонь

- (факел, камін, лампа, світло, вогонь).
5. По малюнкам стисле резюме.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Колір у психофізиці сприйняття.

Тема 8. Історія розвитку науки про колір (4 год.)

- I. Підготовка та захист презентації за однією з визначених тем:
1. Фізична природа світла, відкриття І.Ньютона про природу світла.
 2. Систематика і класифікація кольорів в історичному аспекті.
 3. Значення науково-дослідницьких праць з теорії кольору Леонардо да Вінчі, І.Ньютона, Й.Гете.
 4. Основні напрями науки про колір і світло XX-XXI ст.;
 5. Оптичне, механічне, просторове змішення кольорів та способи змішення фарб в мистецтві живопису різних напрямів (імпресіонізм, пуантилізм).
- II. Робота з додатковою науковою літературою: Знайти й записати у словник значення слів: колористика, колориметрія, кольоровий спектр, кольорові системи, кольоровий тон, світлість, насиченість, оптичне, просторове та механічне змішування кольорів, кольорові моделі.

Тема 9. Історична ретроспектива кольорів. Символіка кольорів (4 год.)

1. Розкрити особливості кольорового символізму різних культурних традицій. Підготувати до практичного заняття есе або презентацію.
2. Християнська символіка кольорів. Приклади до практичного заняття.
3. Сучасна символіка кольору. Створення «гербу родини» за символікою кольорів.
4. Ознайомитись з психологічними константами трьохколірної символізації.
5. Конспект лекцій до вивчених тем.

Тема 10. Психологічний вплив кольору на людину (6 год.)

1. Проаналізувати творчість видатних митців з точки зору використання кольору.
2. Виконати таблицю «Гармонія контрасту за кольором» Й.Іттена (колористична організація великих квадратних форм, що містять в собі довільну кількість малих квадратів, відбувається за принципом пропорційного використання).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Феномен переваги кольорів, сприйняття кольору та психічні стани.

Тема 12. Феномен переваги кольорів (6 год.)

1. Проаналізувати власний досвід переваги кольорів у різні періоди життя та зробити аналіз.
2. Конспект лекцій до вивчених тем та підготовка до модульного контролю.

3. Підготовка доповіді та захист реферативного дослідження на практичному занятті за однією з визначених тем.

Тема 13. Колір, емоції і характер (8 год.).

1. Створити кольоровий автопортрет.
2. Розміщення та концентрація кольорів на аркуші та передача сили кольору. Матеріал : папір (формат А-3), акварель.
3. Підготовка до модульного контролю знань.

Критерії оцінювання самостійних робіт студентів з навчальної дисципліни «Арт-терапія та психологія кольору» наведено у таблиці.

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. Форми і методи арт-терапії.		
Тема 2. Принципи арт-терапевтичної діяльності (4 год.).	практична робота, модульний контроль	10
Тема 3. Арт-терапевтична діагностика (4 год.).	практична робота, модульний контроль	10
Тема 4. Арт-терапевтична діагностика (6 год.)	практична робота, модульний контроль	15
Змістовий модуль II. Групова арт-терапія.		
Тема 5. Форми групової арт-терапії (4 год.).	практична робота, модульний контроль	10
Тема 6. Арт-терапевтична робота з дітьми і підлітками (4 год.).	практична робота, модульний контроль	10
Тема 7. Арт-терапевтичні техніки, методики, матеріали (6 год.).	практична робота, модульний контроль	15
Разом: 28 год.	Разом: 70 балів	
Змістовий модуль III. Колір у психофізиці сприйняття.		
Тема 8. Історія розвитку науки про колір (4 год.)	практична робота, модульний контроль	10
Тема 9. Історична ретроспектива кольорів. Символіка кольорів (4 год.)	практична робота, модульний контроль	10
Тема 10. Психологічний вплив кольору на людину (6 год.)	практична робота, модульний контроль	15
Змістовий модуль IV. Феномен переваги кольорів, сприйняття кольору та психічні стани.		
Тема 11. Феномен переваги кольорів (6 год.)	практична робота, модульний контроль	15
Тема 12. Колір, емоції і характер (8 год.)	практична робота, модульний контроль	20
Разом: 28 год.	Разом: 70 балів	

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. своєчасність виконання навчальних завдань;
2. повний обсяг їх виконання;
3. якість виконання навчальних завдань;
4. самостійність виконання;
5. творчий підхід у виконанні завдань;

6. ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється по закінченні модуля у вигляді перегляду робіт за визначений період за елементами змістового модулю.

Критерії оцінювання	Кількість балів
Роботи відповідають завданням, оригінальні за композицією, охайні.	21 – 25
Роботи відповідають завданням, відчувається творчий підхід до виконання, але є несуттєві недоліки в композиційних побудовах.	17 – 20
Достатній рівень виконання композиції, проте є суттєві композиційні недоліки, невдалий вибір прийомів.	13 – 16
Роботи частково відповідають завданням, невдалий вибір прийомів, значні технічні помилки.	9 – 12
Низький рівень виконання робіт. Невиразність композиції, відсутність цілісності мотиву, неохайність виконання.	5 – 8
Роботи не відповідають завданням, роботи неохайні, значні композиційні та технічні, технологічні помилки, не завершені.	1 – 4

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль у 3 та 4 семестрах з навчальної дисципліни «Арт-терапія та психологія кольору» передбачений у вигляді заліку, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом року.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю і екзамену

Семестровий контроль у 3 та 4 семестрах з навчальної дисципліни «Арт-терапія та психологія кольору» передбачений у вигляді заліку, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом року.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)

FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни «Арт-терапія та психологія кольору»

Модулі	Модуль I				Модуль II			Модуль III				Модуль IV		
Назва модуля	Форми і методи арт-терапії				Групова арт-терапія			Колір у психофізиці сприйняття				Феномен переваги кольорів, сприйняття кольору та психічні стани		
Теми лекцій	Загальний огляд сучасної арт-терапії і її окремих напрямів (відвідування – 1 бал)	Принципи арт-терапевтичної діяльності. (відвідування – 1 бал)	Арт-терапевтична діагностика (відвідування – 1 бал)	Терапія творчим самовираженням (відвідування – 1 бал)	Форми групової арт-терапії (відвідування – 1 бал)	Арт-терапевтична робота з дітьми і підлітками (відвідування – 1 бал)	Арт-терапевтичні техніки, методи, матеріали (відвідування – 1 бал)	Історія розвитку науки про колір (відвідування – 1 бал)	Історична ретроспектива кольорів. Символіка кольорів (відвідування – 1 бал)	Психологічний вплив кольору на людину (відвідування – 1 бал)	Психологічний вплив Кольорова психодіагностика (відвідування – 1 бал)	Феномен переваги кольорів (відвідування – 1 бал)	Колір, емоції і характер (відвідування – 1 бал)	Сприйняття кольору та психічні стани (відвідування – 1 бал)
Теми практичних занять		Принципи арт-терапевтичної діяльності (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)		Терапія творчим самовираженням (відвідування – 2 бали + 20 балів за роботу)	Форми групової арт-терапії (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)	Арт-терапевтична робота з дітьми і підлітками (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)	Арт-терапевтичні техніки, методи, матеріали (відвідування – 2 бали + 20 балів за роботу)			Арт-терапевтичні техніки, методи, матеріали (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)	Психологічний вплив Кольорова психодіагностика (відвідування – 2 бали + 20 балів за роботу)	Феномен переваги кольорів (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)	Колір, емоції і характер (відвідування – 2 бали + 20 балів за роботу)	Сприйняття кольору та психічні стани (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)
Самостійна робота		П. 6.2 (10 балів)	П. 6.2 (10 балів)	П. 6.2 (15 балів)	П. 6.2 (10 балів)	П. 6.2 (10 балів)	П. 6.2 (15 балів)	П. 6.2 (10 балів)	П. 6.2 (10 балів)	П. 6.2 (15 балів)		П. 6.2 (15 балів)	П. 6.2 (20 балів)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота № 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота № 2 (25 балів)			Модульна контрольна робота № 3 (25 балів)				Модульна контрольна робота № 4 (25 балів)		
Кількість балів за модуль	97 бал				107 бал			97 бали				107 балів		
Підсумковий рейтинговий бал	204 : 100 = 2,04							204 : 100 = 2,04						

8. Рекомендовані джерела:

Основна (базова):

Арт-терапія.

1. Грегг М. Ферс. Тайный мир рисунка. Исцеление через искусство/ М. Ферс Грегг – СПб.: Деметра, 2003. – 165 с. (Наявний в електронній бібліотеці кафедри образотворчого мистецтва)
2. Копытин А.И. Руководство по групповой арт-терапии / А.И. Копытин – СПб.: Речь, 2003. – 319 с. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/4879/>)
3. Лебедева Л.Д. Практика арт-терапии: подходы, диагностика, система занятий / Л.Д. Лебедева - СПб.: Речь, 2007. – 256 с. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/4880/>)
4. Практикум по арт-терапии / [под ред. А. И. Копытина] – СПб.: Речь, 2002, - 443 с. (Наявний в електронній бібліотеці кафедри образотворчого мистецтва)

Психологія кольору.

1. Абишева С.И. Цветоведение : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / С.И. Абишева – Павлоград, 2009. – 116 с.: цв. ил. (наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2586/>).
2. Буймистру Т.А. Колористика : цвет – ключ к красоте и гармонии / Т.А. Буймистру – М.: Ниола – Пресс, 2010. – 236 с.:ил. (наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2587/>).
3. Иттен И. Искусство цвета / И. Иттен. – М.: Аронов, 2001. – 96 с. (наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2804/>).
4. Матюшин М.В. Справочник по цвету. Закономерность изменяемости цветовых сочетаний / М.В. Матюшин. – М.: Д. Аронов, 2007. – 72 с. (наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2914/>).
5. Найденская Н. Г., Новокщенова Е. В., Трубецкова, И. А. (2004) 100% цвета. Справочник цветосочетаний. – М.: Новый индекс, 2004. – 144 с. (наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2590/>).

Додаткова:

Арт-терапія.

5. Бурно М. Терапия творческим самовыражением/ М. Бурно – М.: Медицина, 1989 – 245 с.
6. Вознесенська О.Л. Арт-терапія як інноваційний напрям розвитку особистості студента в системі вищої освіти // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. Новітні засоби навчання: проблеми впровадження та стандартизації/ О.Л. Вознесенська – К., 2007. – С. 268-275.
7. Выготский Л.С. Психология искусства/ Л.С. Выготский – М.: Педагогика, 1987. – С. 118.
8. Диагностика в арт-терапии. Метод «Мандала» / Под ред. А.П. Копытина. СПб.: Речь, 2005. – 80 с.
9. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Психодиагностика через рисунок в сказкотерапии/ Т.Д. Зинкевич-Евстигнеева, Д.Б. Кудзилов – СПб.: Речь,

2004. – 144 с.

10. Копытин А.И. Диагностика в арт-терапии. Метод «Мандала» / А.И. Копытин - СПб.: Речь, 2003 - 144 с..

11. Копытин А.И. Техники аналитической арт-терапии: исцеляющие путешествия / А.И. Копытин, Б. Корт – СПб.: Речь, 2007. – 144 с.

12. Копытин А.И. Основы арт-терапии / А.И. Копытин – СПб: Лань, 1999. – 256 с.

13. Копытин А.И. Арт-терапия детей и подростков / А.И. Копытин, Е.Е. Свистовская – Москва: Когито-Центр, 2007. – 196 с.

14. Копытин А.И. Системная арт-терапия / А.И. Копытин – СПб: Питер, 2001. – 210 с.

15. Копытин А.И. Теория и практика арт-терапии / А.И. Копытин – СПб.: Питер, 2002. – 368 с.

16. Оленів З.П. Арт-терапія в інклюзивній освіті / [Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія: Зб. Наукових праць. – Випуск 11] / З.П. Оленів – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. – С. 98-100.

17. Сусанина И.В. Введение в арт-терапию: учебное пособие / И.В. Сусанина – М: Когито-Центр, 2007. – 95 с.: ил.

Психологія кольору.

6. Базыма Б.А. Психология цвета: теория и практика / Б.А. Базыма – СПб.: Речь, 2005. – 205 с.

7. Бажин Е.Ф. Цветовой тест отношений: Метод. рекомендация / Е.Ф. Бажин, А.М.Эткинд – Л., 1985 – 19 с.

8. Бэббит Э.Д. Принципы света и цвета. Исцеляющая сила цвета / Э.Д. Бэббит. – К.: София, 1996 – 314 с.

9. Венгер Л.А., Венеев И.Д. Развитие восприятия цвета в дошкольном возрасте / Формирование восприятия у дошкольника / Л.А. Венгера, И.Д. Венеев. – М.: Просвещение, 1968 – 34-81 с.

10. Драгунский В.В. Цветовой личностный тест : практическое пособие / В.В. Драгунский – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2000 – 448 с.

11. Ивенс Р.М. Введение в теорию Цвета / Р. М. Ивенс – М.: Наука, 1964 – 342 с.

12. Кандинский В. О духовном в искусстве (Живопись) / В. Кандинский. – Л.: Фонд «Ленинградская галерея», 1990 – 65 с.

13. Мелик-Пашаев А.А. Развитие у детей способности пользоваться цветами как выразительным средством / А.А. Мелик-Пашаев – М., 1982 – 23 с.

14. Митькин А.А. Динамика формы и цвета в творчестве Василия Кандинского и Казимира Малевича. Проблема цвета в психологии / А.А. Митькин, Т.М. Перцева – М.: Наука, 1993 – 189-196 с.

15. Серов Н.В. Светоцветовая терапия. Смысл и значение цвета / Н.В. Серов – СПб.: Речь, 2001.

16. Серов Н.В. Цвет культуры: психология, культурология, физиология цвета / Н.В. Серов – СПб.: Речь, 2004. – 672 с.

17. Собчик Л. Н. Метод цветowych выборов: Модификация восьмицветового-го теста Люшера: Практическое руководство / Л. Н. Собчик – СПб.: Речь, 2006 – 128 с.
18. Шашлов Б.А. Цвет и цветовоспроизведение / Б.А. Шашлов – М.: Стройиздат, 1986 – 280 с.
19. Штайнер Р. Очерк теории познания Гетевского мировоззрения / Р. Штейнер – М.: Парсефаль, 1993 – 142 с.
20. Юнг Р. Цвет и выражение внутреннего времени в западной живописи. Психология цвета / Р. Юнг : пер. с англ. – М.: Рефл-бук, Ваклер, 1996. – 135-180 с.
21. Яньшин П.В. Цвето-социометрия как метод социальной психологии. Учебно-методическое пособие / П.В. Яньшин Самара, 2002 – 86 с.
22. Яньшин П.В. Психосемантика цвета / П.В. Яньшин – СПб.: Речь, 2006. – 368 с.
- Яньшин П.В. Эмоциональный цвет. Эмоциональный компонент в психологической структуре цвета / П.В. Яньшин – Самара: СамГПУ, 1996. – 218 с.